

стиль української літературної мови потрібно обов'язково вивчати фахівцям-юристам.

К.Ю. Вітюк, студентка магістратури
юридіко-психологічного факультету
ННІЗН НАВС;

Науковий керівник: кандидат філологічних
наук, доцент, доцент кафедри юридичного
документознавства НАВС

С.А. Юлдашева

ПЕРШІ ПАМ'ЯТКИ ПРАВНИЧОЇ ПИСЕМНОСТІ

Право та судочинство були характерними ще для праслов'ян у період спільної історії. Форми, що тоді встановилися у сфері права і регулювали суспільне життя, протягом багатьох наступних століть продовжували обслуговувати потреби феодальних держав, які постали на слов'янських землях.

Українські дослідники, які аналізують історію становлення національної правничої термінології, зокрема її функціонування в актових книгах, універсалах та іншій офіційно-діловій документації цього часу (В.Й. Горобець, В.А. Передрієнко, Л.Л. Гумецька, Л.В. Ажнюк та ін.), доходять висновку, що саме слов'янська спадщина є найважливішим фактором розвитку правничої термінології, що виражається передусім у розвитку успадкованого від праслов'ян звичаєвого права. Висока питомість термінологізованої лексики, яка має спільнослов'янську основу, присутня в українських документах цього часу: *судъ, справа, протестъ, розискъ, неодкладное слѣдствие, свѣдитель, признавати, признаня, вызнати, винитися, повинную дати, радитись, розсудити, присуджати* та ін.

Важливо, що названі термінопоняття охоплюють різні сфери судочинства: провадження слідства – *обыскъ, розискъ, слѣдствие* та ін.; ухвалення судового рішення – *розсудити, радитися* та ін.; оформлення судової справи – *слушання, засідання* та ін.

Не менш важливою у формуванні національної юридичної термінології є роль запозиченого елемента. Ми поділяємо погляд, що поповнення лексико-семантичного фонду мови іншомовними запозиченнями чи інтернаціоналізмами є інструментом збагачення мови і в жоден спосіб не суперечить функціонуванню рідномовного елемента.

У староруський та староукраїнський періоди мова права відчула іншомовні впливи з класичних (латини та греки), західнослов'янських (головним чином польської та чеської), а також західноєвропейських мов (передусім німецької).

Імпульсом для появи латинських запозичень як у західних, так і у східних слов'ян стало прийняття християнства у латинському віросповіданні. Це передусім церковний стан, духовенство, а в кінці середньовіччя – юристи та судочинство.

До староукраїнської (і староруської) мови латинізми початково переходили через грецьку, що перейняла частину латинської лексики. У XIV – XVII століттях латинізми запозичуються або безпосередньо, або за посередництвом інших мов, у тому числі польської. Так, грамоти галицько-волинських князів XIV ст. були написані багатою полонізмами староукраїнською мовою. Саме через мову грамот до староукраїнської проникали елементи польських зразків (І.І. Огієнко, В.Й. Горобець, В.А. Передрієнко, Л.Л. Гумецька, Л.В. Ажнюк та ін.).

Іншим джерелом поповнення лексико-семантичного юридичного фонду української мови є германізми, що

запозичуються через посередництво польської мови. З XIII ст. у Польщі внаслідок німецької колонізації починають з'являтися так звані "німецькі мовні острови". Німецькі поселенці принесли генетично властиву їм мову та магдебурзьке право.

Проте в кінцевому результаті німецькі запозичення виявилися не такими стійкими, як латинські: нині можна говорити швидше про їх спорадичність, а не регулярність.

Як бачимо, у наявності іншомовних запозичень важливу роль відіграють екстралінгвальні фактори. Значна участь латини, особливо в юридичній лексиці української мови, є наслідком впливу римського права на формування польської, а потім і української національних правових систем. У понятійній системі римлян, що стала готовим зразком, уже функціонували дефінітивно визначені терміни, які склали понятійну сітку. Користування масивом термінів латинського походження було спричинене також і бажанням держав спільно творити європейську правову систему.

В.О. Красницький, студент ННПП НАВС;
Науковий керівник: кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних та соціально-економічних дисциплін ННПП НАВС **Г.В. Янковська**

УЖИВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ У ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Сучасний етап розвитку української термінології характеризується стрімким збільшенням кількості запозичень. Як зазначає Н.С. Трач, на законотворчому етапі відбувається запозичення іншомовних термінів, оскільки Україна намагається узгодити національне законодавство з